

RDA-kuvailun rakenteen muuttaminen

24.10.2018

Kuvailun tiedotuspäivät 2018

Marja-Liisa Seppälä

Kuvailusääntöpalvelu

Lähtökohdat kuvailun rakennemuutokselle

- Aloite kuvailun rakenteen muuttamiselle jo MARC 21-formaatin aikana tuli kuvailun kansallisilta asiantuntijaryhmiltä
- Motiiveina
 - kuvailun selkeyttäminen: nykyisen bibliografisen tietueen metatiedot jäsenneltäisiin erillisiin teos-, ekspressio- ja manifestaatiotietueisiin
 - kuvailun keventäminen: samoja asioita ei tarvitsisi toistaa eri tietueissa
 - kuvailusäännöt (RDA) ja kuvailuformaatti (MARC 21) tukisivat paremmin toisiaan
 - muiden pohjoismaiden eteneminen asiassa
 - kyllästyminen odottamiseen: uusi tietomalli ja tietomallia tukeva tietojärjestelmä eivät konkretisoituneet vieläkään
- Kansalliskirjasto on käynnistämässä teos/ekspressio-tietueiden tuotannon pienimuotoista pilotointia

Rakennemuutoksessa huomioitavaa

- Työprosessi-, tunnistus-, linkitys- ja konversio-kysymykset
- Mitä haasteita muutos toisi Melinda-yhteistuotantoympäristöön
- Miten muutos näkyisi Finnassa
- Kumpi tietuepohja (auktoriteettitietuepohja vai bibliografisen tietueen pohja) sopisi teokselle / ekspressiolle?
 - Bibliografinen tietue (bib-tietue) ja auktoriteettitietue täydentävät toisiaan ; kumpikaan ei täytä kaikkia RDA-vaatimuksia

Auktoriteettitietueen hyödyt ja rajoitukset

- Tutkittava tarkemmin, mutta alustavia huomioita tässä
- Hyödyt:
 - Auktorisoitujen hakutietojen ja varianttinamekkeiden merkitsemisen tuki
 - Auktoriteettitietueen järjestelmäpohjainen linkkautuminen bib-tietueeseen
- Rajoitukset:
 - Joillekin teoksen tai ekspression ominaisuuksille ei spesifejä kenttiä
 - Spesifejä huomautuskenttiä vähän
 - Viittaukset 5xx-kentissä ovat kahdensuuntaisia: ongelma etenkin viitattaessa aiheen ja aineiston välillä
 - Ensisijaisten suhteiden kahdensuuntainen merkitseminen ongelmallinen: etenkin auktoriteettitietueesta bib-tietueeseen

Bib-tietueen hyödyt ja rajoitukset

- Tutkittava tarkemmin, mutta alustavia huomioita tässä
- Hyödyt:
 - Teoksen tai ekspression ominaisuuksille, kuten kuvitukselle, ja huomautuksille spesifejä kenttiä
 - Teosten välisten ja ekspressioiden välisten viittausten merkitseminen 7XX-kenttiin
- Rajoitukset:
 - Hakutietojen auktorisoinnissa ja nimitietojen hallinnoinnissa turvaututtava kuitenkin edelleen auktoriteettitietueeseen?
 - Bib-tietueiden välillä ei järjestelmäpohjaista linkkautumista
 - Ensisijaisten suhteiden kahdensuuntainen merkitseminen ongelmallinen
 - Teos-, ekspressio- ja manifestaatiotietueiden erottaminen toisistaan haasteellista

Erilliset teoksen, ekpression ja manifestaation kuvailut

- Seuraavissa dioissa alustavaa **hahmotelmaa**, miten RDA:n teoksen, ekpression ja manifestaation elementit sijoittuisivat perustason kuvailussa bibliografiseen tietueeseen ja auktoriteettitietueeseen
- **Punaisella** selviteltäviä asioita

Teos = aineiston sisällölliset tiedot

Ekspressio = aineiston version tiedot

Manifestaatio = aineiston julkaisumuodon tiedot

RDA-teoksen, -ekspression ja -manifestaation yhteinen bibliotietue

020 Manifestaation tunniste

041 Ekspression kieli + Sisällön kieli

100 Viittaus teoksen tekijään

240 Teoksen ensisijainen nimeke + lisäys

} Viittaus manifestaation teokseen ja ekspression

245 Päänimeke + Muu nimeketieto + Vastuullisuustieto

250 Painostiedot

264 Kustannuspaikka + Kustantajan nimi + julkaisuaika

300 Laajuus + kuvitus + koko

336 Sisältötyyppi

337 Mediatyyppi

338 Tallennetyyppi

650 Viittaus aiheeseen

700 Viittaus teoksen toiseen tekijään

700 Viittaus toiseen teokseen (Tekijän nimi + Teoksen ensisijainen nimeke)

700 Viittaus ekspression tekijään

700 Viittaus toiseen kieliversioon

RDA-teos auktoriteettitietueessa

Nimiö merkkipaikka 17 Tunnistamistaso (ei täyttä vastaavuutta)

024 Teoksen tunniste

100 Teoksen auktorisoitu hakutieto (Teoksen tekijä + Teoksen ensisijainen nimeke)

500 Viittaus teoksen tekijään (e-osakenttään suhdemäärite)

500 Viittaus teoksen toiseen tekijään (e-osakenttään suhdemäärite)

500 Viittaus toiseen teokseen (Teoksen tekijä + Teoksen ensisijainen nimeke) (i-osakenttään suhdemäärite)

500 Viittaus teoksen ekspressioon (kun ekspressio tallennettu auktoriteettitietuepohjalle)

550 Viittaus aiheeseen (viittauksen kahdensuuntaisuus ongelmallinen!!)

670 Käytetty lähde

700 Viittaus teoksen ekspressioon? (kun ekspressio tallennettu bib-tietuepohjalle)

RDA-teos bib-tietueessa

Nimiö merkkipaikka 17 Tunnistamistaso (ei täyttä vastaavuutta)

024 Teoksen tunniste

100 Viittaus teoksen tekijään

240 Teoksen ensisijainen nimeke

} Teoksen auktorisoitu hakutieto

588 Käytetty lähde

650 Viittaus aiheeseen

700 Viittaus teoksen toiseen tekijään

700 Viittaus toiseen teokseen (Tekijän nimi + Teoksen ensisijainen nimeke)

700 Viittaus teoksen ekspressioon (kun ekspressio tallennettu bib-tietuepohjalle)

Pitääkö tämän tietueen lisäksi merkitä teoksen auktorisoitu hakutieto ja varianttihakutiedot auktoriteettitietueeseen? Vai onko MARCin bib-tietueeseen tulossa uusia kenttiä?

Miten teostietue erottuu manifestaation ja ekspression tietueista, kun kaikki ovat bib-tietuepohjalla? Tunniste kenttään 758?

RDA-ekspresso auktoriteettitietueessa

Nimiö merkkipaikka 17 Tunnistamistaso (ei täyttä vastaavuutta)

024 Ekspression tunniste

100 Ekspression auktorisoitu hakutieto (Teoksen tekijä + Teoksen ensisijainen nimeke + Ekspression lisäys)

336 Sisältötyyppi

377 Ekspression kieli

500 Viittaus ekspression tekijään

500 Viittaus toiseen kieliversioon (Ekspression auktorisoitu hakutieto)

670 Käytetty lähde

680 Kuvitus (Kuvituksen ym. ekspressionon liittyvien ominaisuuksien merkitsemiseen ei spesifejä kenttiä auktoriteettitietueessa)

Ekspressiotietueen erottaminen teostietue vaikeaa, kun 100-kentässä oleva auktorisoitu hakutieto lähellä teoksen auktorisoitua hakutietoa!!

Miten viitataan ekspression manifestaatioon? Onko tarpeen?

RDA-ekspresso bib-tietueessa

Nimiö merkkipaikka 17 Tunnistamistaso (ei täyttä vastaavuutta)

024 Ekspression tunniste

041 Ekspression kieli + Sisällön kieli

100 Viittaus teoksen tekijään

240 Teoksen ensisijainen nimeke

} Viittaus ekspression teokseen

245 Ekspression nimeke (uudistuvassa RDA:ssa (2019) on elementti Title of Expression)

300 Kuvitus

336 Sisältötyyppi

588 Käytetty lähde

700 Ekspression tekijä

700 Viittaus toiseen kieliversioon (Ekspression auktorisoitu hakutieto)

787 vai 758 Viittaus ekspression manifestaatioon? (uudistuvassa RDA:ssa (2019) on manifestaation auktorisoitu hakutieto)

Pitääkö tämän tietueen lisäksi merkitä ekspression auktorisoitu hakutieto ja varianttihakutiedot auktoriteettitietueeseen? Vai onko MARCin bib-tietueeseen tulossa uusia kenttiä?

Jäljelle jäävä manifestaation bib-tietue

020 Manifestaation tunniste

100 Viittaus teoksen tekijään (henkilö)

240 Teoksen ensisijainen nimeke + lisäys

Viittaus manifestaation teokseen ja ekspression

245 Päänimeke + Muu nimeketieto + Vastuullisuustieto

250 Painostiedot

264 Kustannuspaikka + Kustantajan nimi + Julkaisuaika

300 Laajuus + Koko

337 Mediatyyppi

338 Tallennetyyppi

Teos auktoriteettitietuepohjalla (nykykäytäntö)

040 __ |a NNU |b eng |c NNU

050 _4 |a PT9876.29.J63 |5 NNU

100 1_ |a Sjöwall, Maj, |d 1935- |t Martin Beck mystery series

400 1_ |a Wahlöö, Per, |d 1926-1975. |t Martin Beck mystery series

430 _0 |a Martin Beck mystery series

430 _0 |a Martin Beck stories

430 _0 |a Story of crime

430 _0 |a Story of a crime

643 __ |a New York |b Vintage Books

Miksi viittaus toiseen teoksen tekijään on tehty ei-ohjeellisena viittausmuotona?

Kiitos.

Marja-Liisa Seppälä
marja-liisa.seppala [ät] helsinki.fi
Kuvailusääntöpalvelu
kuvailusaannot-posti [ät] helsinki.fi